

Личните местоимения са кратки думи, с които:

► заместваме други думи, ако вече е ясно за кого или за какво говорим:

Андрей отсъства днес. Той е на състезание.

► избягваме повторенията в изказването си:

Мария има рожден ден. Тя ще прави тържество.

► правим връзка между отделните изречения:

Сърцето на жирафа тежи цели 11 кг. То е на 2 – 3 метра под мозъка.

► означаваме участниците в общуването:

▷ **говорящия** – с формите за 1 лице:

*Аз реших задачата и **ми** писаха шестица.*

*Ние дойдохме първи и **ни** похвалиха.*

▷ **слушания** – с формите за 2 лице:

*Ти не тренираш редовно и затова **вие** загубихте мача.*

▷ **лица и предмети, за които говорим** – с формите за 3 лице:

*Деца са любопитни. Те искат всичко да **им** се*

Формите *мен* и *мене*, *теб* и *тебе* са **еднакво правилни**.

Пълните и кратките форми **може да се употребяват съвместно**:

мен(е) ме, на мен(е) ми, тебе (те), на теб(е) ти, него го, на него му, нея я, на нея ѝ.

Местоимението *И* (3 л. ед. ч. ж. р.) се пише с ударение, за да се разграничи от съюза ***И***. Сравнете:

Подариха ѝ куче.

местоимение

Подариха ми и куче.

съюз

С формите за **2 л. мн. ч.**

обяснява.

на личното местоимение изразяваме и учтивост. Тогава ги пишем с **главна буква** независимо дали става дума за един човек, или за повече хора.

Кратките форми на местоименията се пишат отделно.

Личните местоимения означават лица и предмети. Имат форми за **лице** и **число** и се променят според службата си в изречението.

Пълни и кратки форми на личните местоимения

Когато са поглог
(само пълни форми)

1 лице: аз/ние

2 лице: ти/вие

3 лице: изменят се по *род*

▪ мъжки род: <i>той</i>	<i>те</i>
▪ женски род: <i>тя</i>	
▪ среден род: <i>то</i>	

Когато НЕ са поглог
(пълни и кратки форми)

– *мен(е), ме, ми; нас, ни*

– *теб(е), те, ти; вас, ви*

– *него, го;*

– *нея, я, ѝ* | *тях, ги, им*

– *него, го*

Запомнете правописа на израза **от само себе си**.

Неправилно е вместо **себе си** да използваме *мен си, теб си, него си* и пр.

С **възвратното лично местоимение** означаваме, че вършителят извършва действието върху себе си.

То има:

- ▶ **пълни форми:** *(на) себе си*
Човек трябва да уважава **себе си**.
- ▶ **кратки форми:** *се, си*
Мария бързо **се** облече.
Ясен **си** обеща да не се страхува.

Прочетете текста и изпълнете задачи 1 – 6.

Знаеш ли, че когато уважаваш себе си, другите го забелязват?

Доскоро аз непрекъснато се критикувах и се стрех винаги да ставам все по-добър и по-добър. Нещата не вървяха на добре, докато една моя учителка не ми каза, че не е зле повече да се уважавам и да си вярвам.

Реших да последвам съвета ѝ и да се опитам повече да се харесвам, за да видя какво ще се случи.

Това, което установих, беше невероятно. Приятелите и съучениците ми започнаха да се отнасят към мен с много по-голямо уважение. Родителите ми също започнаха да говорят и да се държат с мен по съвсем различен начин от преди.

Ти не вярваш, нали?

Тогава се постарай поне за една седмица да престанеш да се критикуваш мислено или на глас, защото това се отразява на отношението на околните към теб.

Спомни си поговорката „Каквото повикало – такова се обадило“ и действай!

Не отлагай!

От интернет

Ако се съмнявате дали **се** е кратка форма на възвратното лично местоимение, или е част от глагола, открийте правилния отговор така:

► Опитайте да замес-

?

1 Открийте в текста всички глаголни форми, които са придружени от *се*, *си*, *себе си*. Направете в тетрадките си таблица по посочения модел и разпределете формите, които открихте. Ако сте работили правилно, резултатът ще е следният: 15 форми в първата колона, 6 – във втората, и 9 – в третата.

Глаголни форми, придружени от <i>се</i> , <i>си</i> , <i>себе си</i>	Глаголни форми, придружени от възвратни лични местоимения	Глаголни форми, в които <i>се</i> и <i>си</i> са част от глагола

2 Открийте в текста формите на личните местоимения, с които е означен *говорящият*, и ги запишете.

ните **се** с пълната форма **себе си** и ако смисълът се запазва, това е местоимение:

заблуждавам **се** →
заблуждавам **себе си**

► Ако **се** не може да се замени със **себе си**, значи, е част от глагола:

смея **се** →
смея ~~себе си~~

Местоименията аз, ние, ти, вие, той, тя, то и те може да се пропускат в изказването, ако смисълът позволява. Това е възможно, защото глаголите, към които те се отнасят, носят информация за лице и число.

Отивам на море.

↓
аз

Обичаш ли сладолед?

↓
ти

Тренираме плуване.

↓
ние

3 Открийте в текста формите на личните местоимения, с които е означен *слушаният*, и ги запишете.

4 Препишете личните и възвратните лични местоимения от първите два абзаца на текста и определете граматичните им признаци.

5 Съставете по едно изречение с глаголите *уважавам, вярвам* и *харесвам*, като употребите глаголите в 3 л. мн. ч. и ги съчетаете с възвратно лично местоимение. След това в същите изречения вместо възвратно лично местоимение, употребете лични местоимения. Обяснете как се променя смисълът на изреченията.

6 Препишете от текста по две изречения, в които местоименията *аз* и *ти* са пропуснати, но се подразбират. Променя ли се смисълът, ако ги добавим? Защо?

7 Препишете изреченията, като изберете правилния вариант от посочените в скобите.

Александра не постъпи добре, защото мисли само за (нея си/себе си).

Предпочитам да купя тази картичка за (себе си/мен).

Всичко стана ясно от (само себе си/от самосебе си).

Преди да се оплаквате от нещо, потърсете причината у (вас си/себе си).

8 В текста на поздравителна картичка, която петокласник е написал за своята класна ръководителка, са допуснати правописни грешки. Препишете го, като ги отстраните.

*Госпожо Каменова,
Искам от сарце да ви чиститя рождения ден! Багете
все така усмихната и добра! Нека работата да ви
носи много радос, да ви слушът ученицитеи да имате
много поводи за осмивки в къщи и в училище.*

9 Открийте формите на личното и на възвратното лично местоимение в изразите. Обяснете значението на всеки от тях.

*Търкулнало се гърнето и си намерило похлупак.
Пратиха го за зелен хайвер.
Храни куче да те лае.
Широко му е около врата.*